

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 24 april 2018*

”Begäran om förhandsavgörande – Asylpolitik – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 4 – Direktiv 2004/83/EG – Artikel 2 e – Villkor för att betecknas som alternativt skyddsbehövande – Artikel 15 b – Risk för allvarlig skada avseende sökandens psykiska hälsa om vederbörande återsänds till sitt ursprungsland – Person som utsatts för tortyr i sitt ursprungsland”

I mål C-353/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Supreme Court of the United Kingdom (Högsta domstolen i Förenade kungariket) genom beslut av den 22 juni 2016, som inkom till domstolen den 27 juni 2016, i målet

MP

mot

Secretary of State for the Home Department,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice-ordföranden A. Tizzano, avdelningsordförandena R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, E. Levits och C. Vajda samt domarna E. Juhász, A. Borg Barthet, M. Berger, K. Jürimäe, C. Lycourgos (referent) och M. Vilaras,

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 12 september 2017,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- MP, genom A. Mackenzie och T. Tridimas, barristers, A. Gananathan, solicitor, och R. Husain, QC,
- Förenade kungarikets regering, genom S. Brandon, i egenskap av ombud, biträdd av B. Lask, barrister,
- Europeiska kommissionen, genom M. Condou-Durande och M. Wilderspin, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: engelska.

och efter att den 24 oktober 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 2 e och 15 b i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 2004, s. 12, och rättelse EUT L 304, 2004, s. 12).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan MP och Secretary of State for the Home Department (inrikesministeriet i Förenade kungariket) angående beslutet att avslå hans asylansökan.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

Europakonventionen

- 3 I artikel 3 i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen), föreskrivs följande:

”Ingen får utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.”

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

- 4 Enligt sjätte skälet i Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, som antogs den 10 december 1984 i New York (nedan kallad konventionen mot tortyr) syftar denna till att ”göra kampen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning mera effektiv överallt i världen”.
- 5 Artikel 2.1 och 2.2 i konventionen har följande lydelse:

”1. Varje konventionsstat skall vidta effektiva legislativa, administrativa, rättsliga eller andra åtgärder för att förhindra tortyrhandlingar inom varje territorium under dess jurisdiktion.

2. Inga som helst särskilda omständigheter, vare sig krigstillstånd eller krigshot, inre politisk instabilitet eller annan allmän nödsituation får anföras för att rättfärdiga tortyr.”

- 6 I artikel 3 i konventionen föreskrivs följande:

”1. Ingen konventionsstat skall utvisa, återföra eller utlämna en person till en annan stat, i vilken det finns grundad anledning att tro att han skulle vara i fara för att utsättas för tortyr.

2. För att fastställa huruvida sådan anledning föreligger, skall de behöriga myndigheterna beakta alla hänsyn av betydelse, vari i förekommande fall även skall inbegripas förekomsten i den berörda staten av ett konsekvent handlingsmönster av grova, uppenbara eller talrika kränkningar av de mänskliga rättigheterna.”

7 Artikel 14.1 i samma konvention har följande lydelse:

”Varje konventionsstat skall i sitt rättssystem säkerställa att offret för en tortyrhandling erhåller upprättelse och erhåller en verkställbar rätt till en rimlig och adekvat gottgörelse, varmed även förstås medel för ett så fullständigt återvinnande av hälsa som möjligt. Om offret skulle avlida till följd av en tortyrhandling, skall de personer som han underhåller vara berättigade till gottgörelse.”

Unionsrätt

Direktiv 2004/83

8 Skälen 6 och 25 i direktiv 2004/83 har följande lydelse:

”(6) Huvudsyftet med detta direktiv är dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.

...

(25) Det är nödvändigt att införa kriterier för att fastställa vilka av dem som ansöker om internationellt skydd som är berättigade till status som alternativt skyddsbehövande. Kriterierna bör hämtas från de internationella förpliktelserna enligt instrumenten för mänskliga rättigheter och från medlemsstaternas praxis.”

9 Artikel 2 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

e) person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.

...”

10 I artikel 4.4 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.”

11 I artikel 6 i samma direktiv föreskrivs följande:

”Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada omfattar

- a) staten,
- b) parter eller organisationer som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium,
- c) grupper som inte företräder staten, om det kan bevisas att aktörer enligt a och b, inklusive internationella organisationer, är oförmögna eller ovilliga att tillhandahålla skydd mot förföljelse eller allvarlig skada enligt artikel 7.”

12 I artikel 15 i direktiv 2004/83 föreskrivs följande:

”Allvarlig skada utgörs av

- a) dödsstraff eller avrättning,
- b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller
- c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.”

13 Artikel 16 i direktivet har följande lydelse:

”1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person skall upphöra att uppfylla kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande, då de omständigheter som ledde till att status som alternativt skyddsbehövande beviljades inte längre föreligger, eller har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs.

2. Vid beaktande av punkt 1 skall medlemsstaterna ta hänsyn till om omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att personen som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande inte längre är utsatt för en verklig risk för allvarlig skada.”

14 Artikel 18 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”Medlemsstaterna skall bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som alternativt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt kapitlen II och V.”

Direktiv 2008/115/EG

- 15 Artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 2008, s. 98) har följande lydelse:

”När medlemsstaterna genomför detta direktiv ska de ta vederbörlig hänsyn till

- a) barnets bästa,
- b) familjeliv,
- c) hälsotillståndet för den berörda tredjelandsmedborgaren,

och respektera principen om ”non-refoulement.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 16 MP, som är srilankesisk medborgare, kom till Förenade kungariket i januari 2005 och beviljades uppehållstillstånd som student till och med den 30 september 2008.
- 17 Den 5 januari 2009 ansökte MP om asyl. Till stöd för sin ansökan åberopade han att han hade varit medlem i organisationen Tamilska befrielsestridarna (Liberation Tigers of Tamil Eelam), att han därför hade frihetsberövats och torterats av säkerhetsstyrkorna i Sri Lanka och riskerade att utsättas för ytterligare övergrepp av samma anledning om han återvände dit.
- 18 Genom beslut av den 23 februari 2009 avslag den behöriga nationella myndigheten ansökan med motiveringen att det inte var fastställt att MP fortfarande var av intresse för srilankesiska myndigheter eller att han riskerade att utsättas för ytterligare övergrepp om han återvände till ursprungslandet.
- 19 MP väckte talan mot beslutet vid Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) [överdomstol (immigrations- och asylavdelningen) Förenade kungariket)]. Upper Tribunal förfogade över medicinsk bevisning som styrkte att klaganden uppvisade men orsakade av tortyr, led av svåra post-traumatiska stresssymptom och djupa depressioner, uppvisade ett starkt suicidalt beteende och föreföll vara fast besluten att ta sitt liv om han tvingades återvända till Sri Lanka.
- 20 Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) [överdomstol (immigrations- och asylavdelningen) Förenade kungariket)]. slog fast att sökanden i det nationella målet upplevde en verklig rädsla för att återvända till Sri Lanka och att han hade svårt att känna tillit för myndighetspersoner eller att kommunicera med dem, inklusive i Förenade kungariket, på grund av den tortyr han utsatts för. Icke desto mindre ogillade samma domstol MP:s talan med motiveringen att den grundades på konventionen om flyktingars ställning, undertecknad i Genève den 28 juli 1951 [*United Nations Treaty Series*, vol 189, s. 150, no 2545 (1954)], och på direktiv 2004/83. Nämnda domstol godtog nämligen inte att MP fortfarande kunde vara av intresse för srilankesiska myndigheter.
- 21 Samma domstol biföll däremot MP:s talan i den del den grundades på artikel 3 i Europakonventionen och påpekade att om MP skickades tillbaka till Sri Lanka, skulle han behöva anlita landets sjukvård där endast 25 psykiatriker tjänstgör i hela landet. Även om det finns specialiserade psykiatriska kliniker framgår det av ett memorandum från United Kingdom Border Agency (gränspolisens i Förenade kungariket) att de resurser som används för psykisk hälsa i praktiken endast tilldelas stora institutioner i de större städerna vilka är otillgängliga och inte ger adekvat vård till personer som lider av psykisk ohälsa. Under dessa omständigheter fann nämnda domstol att MP förvisso i princip kunde

skickas tillbaka till Sri Lanka utan att detta i sig skulle åsamka honom skada, men att han väl på plats skulle vara i den srilankesiska psykvårdens händer. Ett sådant återsändande skulle med hänsyn till hans allvarliga psykiska tillstånd, och till att det är omöjligt för honom att få lämplig vård för sin sjukdom, strida mot artikel 3 i Europakonventionen.

- 22 Avgörandet från Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) [överdomstol (immigrations- och asylavdelningen)] fastställdes genom dom av Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [(Appellationsdomstolen för England och Wales (avdelningen för tvistemål och förvaltningsmål), Förenade kungariket). Sistnämnda domstol fann att direktiv 2004/83 inte syftade till att omfatta sådana fall, som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 3 i Europakonventionen, där risken avser hälsa eller är relaterad till självmord snarare än förföljelse.
- 23 MP har överklagat denna dom hos den hänskjutande domstolen som anser att själva rättsfrågan är huruvida MP kan betraktas som alternativt skyddsbehövande enligt artiklarna 2 och 15 i direktiv 2004/83.
- 24 MP har gjort gällande att Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) [överdomstol (immigrations- och asylavdelningen)] och Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [Appellationsdomstolen för England och Wales (avdelningen för tvistemål och förvaltningsmål)] har gjort en för snäv tolkning av tillämpningsområdet för direktiv 2004/83. Hans psykiska sjukdom kan inte anses ha uppstått av naturliga orsaker, eftersom den orsakats av den tortyr som srilankesiska myndigheter utsatt honom för. MP menar därför att han borde ha beviljats status som alternativt skyddsbehövande mot bakgrund av den misshandel dessa myndigheter utsatt honom för tidigare och med hänsyn till att den medicinska infrastrukturen i landet är otillräcklig för att behandla sviterna av övergreppen. Det saknar därvid betydelse att det inte längre föreligger någon risk för att den misshandel han utsatts för, och som är orsaken till hans nuvarande hälsotillstånd, kommer att upprepas.
- 25 Den hänskjutande domstolen anser att denna fråga ännu inte definitivt avgjorts av vare sig EU-domstolen, i synnerhet i domen av den 18 december 2014, *M'Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452), eller av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.
- 26 Mot denna bakgrund beslutade Supreme Court of the United Kingdom (Högsta domstolen i Förenade kungariket) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Omfattar artikel 2 e, jämförd med artikel 15 b, i rådets direktiv 2004/83/EG en verklig risk för allvarlig skada avseende klagandens fysiska och psykiska hälsa om vederbörande återvänder till sitt ursprungsland, då skadan härrör från tidigare tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling som ursprungslandet är ansvarigt för?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 27 Enligt artikel 18 i direktiv 2004/38 ska medlemsstaterna bevilja en tredjelandsmedborgare status som alternativt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som en dylik skyddsbehövande.
- 28 Domstolen erinrar härvid om att enligt artikel 2 e i direktivet kan en tredjelandsmedborgare endast betraktas som alternativt skyddsbehövande när det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, skulle utsättas för en verklig risk att lida någon av de tre typer av skada som anges i artikel 15 i direktivet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2014, *M'Bodj*, C-542/13, EU:C:2014:2452, punkt 30 och där angiven rättspraxis).

- 29 Bland de allvarliga skador som definieras i artikel 15 i direktiv 2004/83, anges under punkt b i denna artikel, tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet.
- 30 Det förhållandet att den berörda personen tidigare varit utsatt för tortyr av myndigheterna i sitt ursprungsland är inte i sig tillräckligt för att vederbörande ska betraktas som alternativt skyddsbehövande vid en tidpunkt då det inte längre föreligger någon verklig risk för att sådan tortyr ska upprepas om vederbörande återsänds till det landet.
- 31 I enlighet med artikel 2 e i direktiv 2004/83 syftar nämligen systemet för alternativt skydd till att skydda den enskilde mot en verklig risk för att lida allvarlig skada om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, vilket innebär att det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen skulle utsättas för en sådan risk om han eller hon återsändes.
- 32 Denna tolkning har stöd i systematiken i direktiv 2004/83.
- 33 Enligt artikel 4.4 i direktiv 2004/83 är det faktum att den sökande redan har varit utsatt för allvarlig skada förvisso en allvarlig indikation på att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada igen. I samma bestämmelse preciseras emellertid att så inte är fallet om det finns goda skäl att anta att sådan allvarlig skada som den berörde tidigare utsatts för inte kommer att upprepas eller att fortsätta.
- 34 Det alternativa skyddet upphör enligt artikel 16 i direktivet att gälla då de omständigheter som ledde till att status som skyddsbehövande i övrigt beviljades inte längre föreligger, eller har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs.
- 35 Domstolen erinrar emellertid om att begäran om förhandsavgörande – enligt vad som framgår av handlingarna i målet – avser en tredjelandsmedborgare som tidigare varit utsatt för tortyr av myndigheterna i sitt ursprungsland men som dessutom, även om vederbörande inte längre riskerar att utsättas för sådan behandling om han skulle återsändas till detta land, fortfarande lider av allvarliga psykiska men som en följd av dessa tidigare tortyrhandlingar och vilka enligt vederbörigen styrkta medicinska intyg skulle riskera att allvarligt förvärras med en uttalad risk för att den berörda personen begår självmord för det fall han återsänds dit.
- 36 Det ska härvid påpekas att artikel 15 b i direktiv 2004/83 ska tolkas och tillämpas med iakttagande av de rättigheter som garanteras i artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan). Denna bestämmelse ger uttryck för ett av unionens och dess medlemsstaters grundläggande värden och är av absolut karaktär, eftersom den är nära förknippad med respekten för människans värdighet, vilken avses i artikel 1 i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkterna 85–87, och dom av den 16 februari 2017, C. K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punkt 59).
- 37 I den mån som de rättigheter som garanteras i artikel 4 i stadgan motsvarar dem som garanteras i artikel 3 i Europakonventionen ska de enligt artikel 52.3 i stadgan ha samma innebörd och räckvidd som dem i artikel 3 i Europakonventionen.
- 38 Det framgår emellertid av Europadomstolens praxis angående artikel 3 i Europakonventionen att lidande på grund av en naturligt uppkommen sjukdom, oavsett om den är fysisk eller psykisk, kan omfattas av denna artikel om den förvärras eller riskerar att förvärras av en behandling – oavsett om det är ett resultat av villkoren för frihetsberövande, utvisning eller andra åtgärder – som myndigheterna kan hållas ansvariga för, och under förutsättning att det uppkomna lidandet når den lägsta allvarlighetsgrad som krävs enligt denna artikel (se, för ett liknande resonemang,

Europadomstolens dom av den 13 december 2016, Paposhvili mot Belgien, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, §§ 174 och 175, och dom av den 16 februari 2017, C. K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punkt 68).

- 39 Enligt Europadomstolens praxis måste det vara fråga om samma allvarlighetsgrad för att artikel 3 i Europakonventionen ska kunna utgöra hinder för utvisning av en person vars sjukdom inte uppkommit naturligt för det fall avsaknaden av vård som personen skulle konfronteras med när han eller hon väl utvisats inte är en följd av avsiktliga handlingar eller underlåtenhet från den statens sida som vederbörande återsänds till (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 29 januari 2013, S. H. H. mot Förenade kungariket, CE:ECHR:2013:0129JUD006036710, § 89).
- 40 Vad mera specifikt gäller den grad av allvar som krävs för att ett åsidosättande av artikel 3 i Europakonventionen ska anses föreligga följer det av Europadomstolens senaste praxis att bestämmelsen utgör hinder för att utvisa en allvarligt sjuk person för vilken det föreligger en risk att vederbörande mycket snart kommer att avlida eller beträffande vilken det finns grundad anledning att anta att vederbörande, även om hon eller han inte riskerar att avlida mycket snart – på grund av att det saknas adekvat vård i destinationslandet eller tillgång till sådan vård – kommer att utsättas för en verklig risk för att hans eller hennes hälsotillstånd allvarligt, snabbt och på ett irreversibelt sätt förvärras med svårt lidande och en kraftigt minskad förväntad livslängd som följd (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 13 december 2016, Paposhvili mot Belgien, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, §§ 178 och 183).
- 41 På samma sätt ska 4 i stadgan tolkas så, att utvisning av en tredjelandsmedborgare med en särskilt allvarlig psykisk eller fysisk sjukdom utgör en omänsklig och förnedrande behandling i den mening som avses i nämnda artikel om utvisningen medför en verklig och konstaterad risk för en avsevärd och irreversibel försämring av hans eller hennes hälsotillstånd (se analogt, dom av den 16 februari 2017, C. K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punkt 74). Samma sak gäller såvitt avser tillämpningen av artikel 19.2 i stadgan enligt vilken ingen får avlägsnas till en stat där han eller hon löper en allvarlig risk för att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling.
- 42 Domstolen har i detta avseende redan slagit fast att när det är fråga om ett allvarligt psykiskt tillstånd bör hänsyn inte enbart tas till följderna av den fysiska transporten av den berörda personen från en medlemsstat till ett tredje land, utan samtliga avsevärda och irreversibla konsekvenser som följer av utvisningen (se analogt, dom av den 16 februari 2017, C. K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punkt 76). Här ska tilläggas att mot bakgrund av den grundläggande vikt som tillmäts förbudet mot tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling som föreskrivs i artikel 4 i stadgan, ska särskild hänsyn tas till den särskilda utsatthet som personer vars psykiska lidande – vilket kan förvärras vid utvisning – har förorsakats av tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling i ursprungslandet.
- 43 Artikel 4 och artikel 19.2 i stadgan, tolkade mot bakgrund av artikel 3 i Europakonventionen, utgör följaktligen hinder mot att en medlemsstat utvisar en tredjelandsmedborgare när utvisningen skulle leda till att de psykiska besvär nämnde tredjelandsmedborgare lider av förvärras på ett betydande och irreversibelt sätt, i synnerhet när försämringen såsom i förevarande fall skulle äventyra vederbörandes själva överlevnad.
- 44 I övrigt har domstolen redan slagit fast att i sådana mycket speciella fall kan utvisning av en tredjelandsmedborgare som lider av en allvarlig sjukdom till ett land där det saknas adekvat behandling innebära ett åsidosättande av principen om non-refoulement och följaktligen ett åsidosättande av artikel 5 i direktiv 2008/115, jämförd med artikel 19 i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, punkt 48).
- 45 Det framgår dock av begäran om förhandsavgörande att de nationella domstolarna slagit fast att artikel 3 i Europakonventionen utgjorde hinder för att återsända MP från Förenade kungariket till Sri Lanka. Förevarande mål avser således inte det skydd mot utvisning som, enligt artikel 3 de la CEDH,

följer av förbudet mot att utsätta en person för omänsklig eller förnedrande behandling, utan den särskilda frågan huruvida den mottagande medlemsstaten är skyldig att bevilja en tredjelandsmedborgare status som alternativt skyddsbehövande enligt direktiv 2004/83 när denne varit utsatt för tortyr i sitt ursprungsland och lider av grava psykiska men som allvarligt skulle kunna förvärras, där det föreligger en stor risk för självmord om vederbörande återsänds till detta land.

- 46 Det är likaså riktigt att domstolen redan har slagit fast att det förhållandet att artikel 3 i Europakonventionen – såsom påpekats i punkterna 39–41 ovan – i mycket speciella fall utgör hinder mot att en tredjelandsmedborgare som lider av en allvarlig sjukdom, utvisas till ett land där det inte finns någon adekvat behandling, likväl inte innebär att vederbörande ska tillåtas att vistas i en medlemsstat med stöd av det alternativa skydd som ges i direktiv 2004/83 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2014, M’Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, punkt 40).
- 47 Det ska dock påpekas att till skillnad från det mål som avgjordes genom dom av den 18 december 2014, M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452) – vilket avsåg en tredjelandsmedborgare som varit utsatt för överfall i vistelsemedlemsstaten – så gäller förevarande mål en tredjelandsmedborgare som varit utsatt för tortyr av myndigheterna i sitt ursprungsland och som, enligt vederbörligen styrkta medicinska intyg, fortfarande lider av posttraumatiska men till följd av dessa handlingar, vilka på ett betydande och irreversibelt sätt kan förvärras, och till och med äventyra vederbörandes själva överlevnad, för det fall han återsänds till detta land.
- 48 Under dessa förhållanden är det vid tolkningen av artikel 15 b i direktiv 2004/38 relevant att beakta såväl orsaken till det nuvarande hälsotillståndet hos en tredjelandsmedborgare som befinner sig i en sådan situation som sökanden i det nationella målet – det vill säga den tortyr som myndigheterna i hans ursprungsland tidigare utsatt honom för – liksom den allvarliga försämring av hans psykiatriska besvär som skulle inträda för det fall han sändes tillbaka till sitt ursprungsland, vilket är en följd av det psykiska trauma som vederbörande fortsätter att lida av med anledning av denna tortyr.
- 49 En sådan allvarlig försämring av hälsotillståndet kan emellertid inte i sig anses som en omänsklig eller förnedrande behandling som nämnda medborgare utsätts för i sitt ursprungsland i den mening som avses i artikel 15 b i nämnda direktiv.
- 50 I enlighet med vad som yrkas i begäran om förhandsavgörande ska det härvid prövas vilken inverkan det förhållandet kan ha att det i den berörda personens ursprungsland saknas lämplig vård för att behandla de fysiska eller psykiska men som är resultatet av den tortyr myndigheterna i detta land utsatt honom för.
- 51 Det ska härvid erinras om att domstolen redan har slagit fast att de allvarliga skador som avses i artikel 15 b i direktiv 2004/83 inte enbart får vara ett resultat av allmänna brister i sjukvårdssystemet i ursprungslandet. Risken för att hälsotillståndet för en tredjelandsmedborgare som lider av en allvarlig sjukdom förvärras till följd av att det saknas lämplig behandling i ursprungslandet – utan att det härvid är fråga om att denne tredjelandsmedborgare avsiktligt har berövats vård – är inte tillräckligt för att vederbörande ska beviljas alternativt skydd (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2014, M’Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, punkterna 35 och 36).
- 52 Vid prövningen av om en tredjelandsmedborgare, som tidigare utsatts för tortyr av myndigheterna i sitt ursprungsland, utsätts för en verklig risk att – för det fall han eller hon återsänds till detta land – avsiktligt berövas lämplig vård för att behandla de fysiska eller psykiska men som är ett resultat av den tortyr myndigheterna i detta land utsatt honom eller henne för, ska – mot bakgrund av vad som anges i punkt 50 ovan och i skäl 25 i direktiv 2004/83, enligt vilket kriterier för att bevilja status som alternativt skyddsbehövande bör hämtas från instrument för mänskliga rättigheter – artikel 14 i konventionen mot tortyr beaktas.

- 53 Enligt denna bestämmelse ska varje konventionsstat, i sitt rättssystem, säkerställa att offret för en tortyrhandling erhåller gottgörelse, varmed även förstås medel för ett så fullständigt återvinnande av hälsa som möjligt.
- 54 Det ska dock påpekas att de mekanismer som föreskrivs i direktiv 2004/83 eftersträvar andra mål och inför helt andra skyddsmekanismer än de i konventionen mot tortyr (se analogt, dom av den 30 januari 2014, Diakité, C-285/12, EU:C:2014:39, punkt 24).
- 55 Såsom följer av sjätte skälet och artikel 2 i konventionen mot tortyr är dess huvudsyfte att göra kampen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning mera effektiv överallt i världen genom att förhindra att sådana metoder används. Huvudsyftet med direktiv 2004/83, såsom detta formuleras i skäl 6, är däremot dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater. Vad i synnerhet gäller personer som åtnjuter skydd som alternativt skyddsbehövande syftar direktivet till att ge ett skydd i medlemsstaterna som är analogt med det skydd flyktingar ges enligt konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, undertecknad i Genève den 28 juli 1951 [*United Nations Treaty Series*, vol. 189, s. 150, no 2545 (1954)], för personer som, utan att kunna betraktas som flyktingar, skulle riskera att utsättas för bland annat tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling om de återsändes till sitt ursprungsland.
- 56 Möjligheten för en tredjelandsmedborgare som befinner sig i en sådan situation som MP att göra anspråk på att omfattas av systemet för alternativt skyddsbehövande kan inte aktualiseras vid alla former av åsidosättande av artikel 14 i konventionen mot tortyr av nämnda medborgares ursprungsstat vid äventyr att annars åsidosätta respektive systems tillämpningsområde.
- 57 Det ankommer följaktligen på den hänskjutande domstolen att mot bakgrund av all aktuell och relevant information, i synnerhet rapporter från internationella organisationer och icke statliga organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter, pröva om MP i förevarande fall – för det fall han återsänds till sitt ursprungsland – kan komma att riskera att avsiktligt berövas lämplig vård för att behandla de fysiska eller psykiska men som är ett resultat av den tortyr myndigheterna i detta land utsatt honom för. Så är fallet bland annat om det – under omständigheter där en tredjelandsmedborgare, såsom i det nationella målet, riskerar att begå självmord på grund av det trauma som är en följd av den tortyr myndigheterna i hans ursprungsland utsatt honom för – var uppenbart att dessa myndigheter trots skyldigheten som följer enligt artikel 14 i konventionen mot tortyr inte vidtog nödvändiga åtgärder för att säkerställa återvinnande av vederbörandes hälsa. En dylik risk skulle även kunna uppstå om det visade sig att nämnda myndigheter intar en diskriminerande hållning i fråga om möjligheten att få tillgång till vård med följd att det för vissa etniska grupper eller vissa personkategorier, i vilka MP ingår, blir svårare att få tillgång till lämplig vård för att behandla de fysiska eller psykiska men som är resultatet av den tortyr myndigheterna i detta land utsatt vederbörande för.
- 58 Mot denna bakgrund ska artikel 2 e och artikel 15 b i direktiv 2004/83, jämförda med artikel 4 i stadgan, tolkas på följande sätt. En tredjelandsmedborgare som tidigare utsatts för tortyr av myndigheterna i sitt ursprungsland och som inte längre riskerar att torteras om han eller hon återsänds till detta land men vars fysiska och psykiska hälsotillstånd, i sådant fall, allvarligt skulle kunna försämrats med en överhängande risk för att vederbörande begår självmord på grund av ett trauma som är en följd av den tortyr han eller hon utsatts för, kan beviljas status som alternativt skyddsbehövande, om det föreligger en verklig risk för att vederbörande berövas lämplig vård för att behandla de fysiska eller psykiska men som är ett resultat av den tortyr som denne avsiktligt utsatts för i det aktuella landet, vilket det åligger den nationella domstolen att pröva.

Rättegångskostnader

- 59 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Artikel 2 e och artikel 15 b i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet, jämförda med artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, ska tolkas på så sätt att en tredjelandsmedborgare som tidigare utsatts för tortyr av myndigheterna i sitt ursprungsland och som inte längre riskerar att torteras om han eller hon återsänds till detta land men vars fysiska och psykiska hälsotillstånd, i ett sådant fall, allvarligt skulle kunna försämrats med en överhängande risk för att vederbörande begår självmord på grund av ett trauma som är en följd av den tortyr han eller hon utsatts för, kan beviljas status som alternativt skyddsbehövande, om det föreligger en verklig risk för att vederbörande berövas lämplig vård för att behandla de fysiska eller psykiska men som är resultatet av den tortyr som denna person avsiktligt utsatts för i det aktuella landet, vilket det åligger den nationella domstolen att pröva.

Underskrifter